

5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNU'NDA DÜZENLENEN GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

Murat BAĞATUR

ÖZ

Kayıt dışı ekonomik, ülke vergi gelirlerinin aşınmasına neden olan en önemli etkidir. Kayıt dışı ekonominin en önemli nedeni ise kaçakçılık faaliyetleridir. Gümrük kaçakçılığı suçu teşkil eden fiiller 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3. maddesinde düzenlenmiştir. Çalışmamızda; kaçakçılık suçları ile ilgili açıklamalar yapılırken özel bir ceza kanunu niteliğinde olan Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu 5237 sayılı TCK'nın genel hükümleriyle birlikte ele alınarak suç tipleri ithalat kaçakçılığı suçları ve ihracat kaçakçılığı suçları adı altında ayrı başlıklar halinde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gümrük Kaçakçılığı, İthalat Kaçakçılığı, İhracat Kaçakçılığı

BİRİNCİ BÖLÜM

GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI

1.1. Kaçakçılık ve Gümrük Kaçakçılığı

Kaçakçılık terimini Türk Dil Kurumu; “bir devletin yasalarına karşı gelerek yapılan ticaret” olarak tanımlamıştır.

Kaçakçılık suçu, yurda giriş veya çıkışı gümrüğe tabi bir eşyanın gümrük işlemleri yapılmadan ülkeye sokulması veya ülkeden çıkarılmasıdır. Gümrük işlemleri, devletin bazı mali hakları elde etmesine ve gümrükten geçen eşyanın standardını tespit etmeye yaradığından tüm kaçakçılık suçları kamu zararına neden olmaktadır. Kaçakçılık suçu nedeniyle oluşan kamu zararı eşyanın gümrüğe tabi tutulmamasından kaynaklandığından, uygulamada bu suça “gümrük kaçakçılığı suçu” da denilmektedir. ¹

¹ Baran Doğan, Kaçakçılık suçu ve Gümrük Kaçakçılığı Suçları Cezası, <https://barandogan.av.tr/blog/cezahukuku/kacakcilik-sucu-ve-gumruk-kacakciligi-suclari-cezasi.html> , Erişim Tarihi: 21.04.2022

Ülkemizde kaçakçılık suçunun görünümü incelendiğinde; kaçakçılığın daha çok istihdamın düşük olduğu bölgelerde bir meslek; bazı kurum veya şahıs firmaları için haksız rekabet elde ettikleri bir gelir kaynağı ya da terör örgütlerinin finansman sağladıkları bir gelir getirici faaliyet olarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Kaçakçılık suçunun kişi veya kurumlar açısından yarattığı bu haksız kazanç unsuru kaçakçılık fiilinde günden güne artmasına sebep olmaktadır. Bu sebeple kaçakçılık kanununda değişiklik yapılarak suçu işleyenlerin daha ağır cezalar ile cezalandırılması rejimi benimsenmiştir.

Kaçakçılık eylemlerinin cezalandırılmasının temel nedeni bu suçların ekonomik düzeni bozucu niteliğidir. Gümrük kapılarından ülke içerisine giren malların kontrolü, vergilendirilmesi, yasak malların girişinin engellenmesi hem ekonomik açıdan hem de toplum sağlığı açısından önemlidir. Öte yandan yerli üreticinin yabancı tüccarlarla rekabet edebilmesi için bazı ürünlerin gümrük vergisi artırılmakta ve bu vergi politikası ile yerli üretici desteklenmekte ve korunmaktadır. Kaçakçılık ise devletçe ekonomik düzenin korunması için geliştirilmiş sistemin ihlalidir.²

1.2. Gümrük İşlemlerine İlişkin Bilinmesi Gereken Tanımlar

1.2.1. Gümrük İşlemleri

4458 sayılı Gümrük Kanunu amacını, “Bu Kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine giren ve çıkan eşyaya ve taşıt araçlarına uygulanacak gümrük kurallarını belirlemektir.” şeklinde ifade etmiştir. Bu tanımlamadan yola çıkılarak gümrük işlemleri, “Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine giren ve çıkan eşyaya ve taşıt araçlarına” mevzuatın öngördüğü zorunlu muamelelerin uygulanması sürecinin tamamını ifade eder.

1.2.2. Gümrük Bölgesi

4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 2’nci maddesinde; “Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dahildir. Bu Kanunda geçen Türkiye Gümrük Bölgesi ve Gümrük Bölgesi kavramları Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesini ifade eder.” Şeklinde açıklama yapılmıştır.

² Cihan Ertem, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa Göre Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020

1.2.3. Gümrük Gözetimi

Gümrük mevzuatına ve gereken hallerde gümrük gözetimi altındaki eşyaya uygulanacak diğer hükümlere uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından genel olarak uygulanan işlemleri ifade eder.

1.2.4. Gümrük Kontrolü

Türkiye Gümrük Bölgesi ile diğer ülkeler arasında taşınan eşyanın giriş, çıkış, transit, nakil ve nihai kullanımını ve serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın durumunu düzenleyen gümrük mevzuatı ve diğer mevzuatın doğru uygulanmasını sağlamak için gümrük idareleri tarafından yürütülen; eşyanın muayenesi, beyanname verileri ile elektronik veya yazılı belgelerin varlığının ve gerçekliğinin doğrulanması, işletmelerin hesap ve diğer kayıtlarının incelenmesi, taşıma araçlarının kontrolü, bagajların ve kişilerin yanlarında ya da üstlerinde taşıdıkları diğer eşyanın kontrolü ile resmi araştırmalar ve diğer benzeri uygulamaları işlemleri ifade eder.³

1.2.5. Serbest Dolaşımda Bulunan Eşya

Tümüyle Türkiye Gümrük Bölgesinde elde edilen ve bünyesinde Türkiye Gümrük Bölgesi dışındaki ülke veya topraklardan ithal edilen girdileri bulundurmayan veya şartlı muafiyet düzenlemelerine tabi tutulan eşyadan elde edilen ve tabi olduğu rejim hükümleri uyarınca özel ekonomik önem taşıdığı tespit edilen veya Türkiye Gümrük Bölgesi dışındaki ülke veya topraklardan serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak ithal edilen veya Türkiye Gümrük Bölgesinde yukarıda belirtilen eşyadan ayrı ayı veya birlikte elde edilen veya üretilen eşyayı ifade eder.

1.2.6. Gümrük Rejimi

Gümrük rejimi deyimi dış ticaret rejimine tabi olan eşyaya aşağıda yer alan bir gümrük rejiminin uygulanmasıdır. Gümrük Kanunu'nda yer alan gümrük rejimleri şunlardır.

1.2.6.1. Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi

Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyanın serbest dolaşıma girişi; ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması, kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahsili ile diğer mali yükümlülüklerin yerine getirilmesidir.

³ Fazlı Emektar, Dış Ticaret ve Kambiyo Mevzuatı, İdem Kitap Yayıncılık, 6. Baskı, 2022

1.2.6.2.Transit Rejimi

Transit rejimi, ithalat vergileri ve ticaret politikası önemlerine tabi tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş, ihracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın, gümrük gözetimi altında TGB içindeki bir noktadan diğerine taşınmasında uygulanır. Transit rejimine tabi tutulan eşya ve gerekli belgeler, rejimi düzenleyen hükümlere uygun olarak varış gümrük idaresine sunulduğunda, transit rejimi sona erer.

1.2.6.3.Gümrük Antrepo Rejimi

Gümrük antrepo rejimi, ithalat vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamış ve serbest dolaşıma girmemiş eşyanın, gümrük antreposuna alınması halinde ihracata ilişkin önlemlerden yararlanabilecek serbest dolaşımda bulunan eşyanın, bir gümrük antreposuna konulmasına ilişkin hükümleri belirler.

1.2.6.4.Dahilde İşleme Rejimi

Dahilde işleme rejimi, ihraç ürünlerinin üretimi için ithal edilen ve ithali gümrük vergisine tabi girdilere gümrük muafiyeti sağlayan ihracatı teşvik politikasıdır. Firmalar, ihraç edilmesi düşünülen malların üretiminde kullanılacak olan hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul, ara malı ve ambalaj malzemelerinin başta çeşitli vergisel yüklerden muaf olmak üzere ve devlete ihracat taahhüdünde bulunmak koşuluyla, çeşitli kolaylıklar ve teşviklerden yararlanabilirler.

1.2.6.5.Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi

Gümrük kontrolü altında işleme rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın TGB’de, ithalat vergilerine veya ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, niteliğini veya durumunu değiştiren işlemlere tabi tutulmaları ve bu işlemlerden elde edilen ürünlerin gümrük vergileri üzerinden serbest dolaşıma girmelerine ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir. Elde edilen bu tür ürünler, işlenmiş ürün olarak adlandırılır.

1.2.6.6.Geçici İthalat Rejimi

Geçici ithalat rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen ya da kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında, herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan hükümlerin uygulandığı rejimdir.

1.2.6.7.Hariçte İşleme Rejimi

Hariçte işleme rejimi, serbest dolaşımdaki eşyanın işlenmek, tamir edilmek veya yenilenmek üzere geçici olarak ihraç edilmesi ve işlem görmüş ürünün tam veya kısmi muafiyetten yararlanarak serbest dolaşıma girmesinin sağlanması ile ithal edilen işlem görmüş ürünlerin aynısını veya benzerini üreten Türkiye’deki üreticilerin ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi kaydıyla ihraç eşyanın satışının teşvik amacıyla hazırlanmıştır.

1.2.6.8.İhracat Rejimi

İhracat rejimi, serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacıyla TGB dışına çıkışına ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir.

İKİNCİ BÖLÜM GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

2.1. Gümrük Kaçakçılığı Suçları

2.1.1. İthalat Kaçakçılığı Suçları

2.1.1.1 Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın Ülkeye Sokma

2.1.1.1.1. Suçun Genel Görünümü

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu “Kaçakçılık Suçları” başlıklı 3. Maddesinin ilk fıkrasında: “(1) Eşyayı, gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye sokan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır” hükmüne yer vermiştir. Bu hüküm uyarınca eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye sokan kişi hakkında hapis cezası ve adli para cezası birlikte öngörülmüştür.

Gümrük işlemlere tabi olmadan eşyanın gümrük kapılarından sokulması halinde söz konusu maddenin ilk fıkrasının ilk cümlesinde düzenlenen suçun basit hali, gümrük kapıları dışından eşyanın ülkeye sokulması halinde ise ikinci cümlede öngörülen ağırlaştırıcı hal uygulama alanı bulacaktır. ⁴

5607 sayılı KMK 3/1 hükmü gereğince, gümrük vergisinden ve ithalat vergisinden muaf olan bu eşya maddede tanımlanan suçun konusunu oluşturamayacaktır.

⁴ Batuhan Aktaş, Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu Üzerine Bir İnceleme, TBB Dergisi, Sayı 121, 2015

2.1.1.1.2. Korunan Hukuki Değer

Hukuki değerler, hukuk toplumundaki sosyal düzenin devamı için geçerliliği zorunlu olan ideal, manevi değerlerdir. Bu değerler, sosyal düzen açısından korunması gereken soyut değerlerdir.⁵

Devletler egemenlik hakları kapsamında ülkeye giriş yapan veyahut çıkan hem kişileri hem de eşyaları kontrole tabi tutarlar. Kişiler açısından öngörülen hukuki rejimin yanında ülkeye giren eşyaların ekonomik düzenin devamı açısından kontrole tabi tutulması suretiyle devletin hükümlerlik yetkisi ve ekonomik çıkarları korunmaktadır. Kanun koyucu söz konusu suçu ihdas etmekle iç piyasa dengesini bozacak, kayıt dışılık oluşturacak, devletin dış ticaret politikasını ve saygınlığını zedeleyecek, vergi gelirlerini azaltacak şekilde ülkeye eşya sokulmasını yasaklamaktadır. Devlet, gümrük idareleri ve ajanları aracılığı ile oldukça organize bir yapı kurmuş, sayılan amaçları gerçekleştirmek gümrük kapıları ve bunun dışında kalan bölgelerde faaliyet yürütmektedir.⁶

Gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye eşya sokma” suçunda fiil, 4458 sayılı Gümrük Kanununun öngördüğü işlemleri yerine getirmeden eşyanın gümrük kapısından ülke içerisine sokulmasıdır.

2.1.1.1.3. Suçun Maddi Unsuru

Kanundaki suç tanımında mutlaka bir fiile unsur olarak yer verilmektedir. Hiçbir suç tanımı yoktur ki, kapsamında bir insan fiiline yer verilmiş olmasın. Genel olarak fiili şu şekilde tarif edebiliriz. Fiil, kişinin iradesiyle hakim olduğu, belli bir neticeyi gerçekleştirmeye matuf ve harici dünyada cereyan eden bir davranıştır. Suç teorisinde söz konusu edilen fiil, bir suçun tarifinde yer alan ve esas itibariyle haksızlık teşkil eden bir fiildir.⁷

Maddi unsur teşkil eden “gümrük işlemlerine tabi tutmama” gümrük idarelerine karşı işlenmelidir. Ancak beyan sorumluluğunun doğmadığı dolayısıyla henüz beyannamenin gümrük idaresine sunulmadığı aşamada mezkûr suç oluşmayacaktır. Mevzuata göre yapılması gereken gümrük muamelelerini yerine getirmeme ve buna rağmen eşyayı ülke sınırlarına sokma şeklinde iki ayrı eylem söz konusu olmalıdır.⁴⁶ Ülkeye sokma eylemi bir yere gizleme,

⁵ Yener Ünver, Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Ankara, 2003

⁶ Candide Şentürk, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nda Yer Alan İthalat Kaçakçılığı Suçları, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Programı Doktora Tezi, İzmir, 2016

⁷ İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi 16. Baskı, 2020

bildirmeme, beyan etmeme, eksik veya yanlış beyan etme şeklinde işlenebilir. Yine gümrük işlemlerinden muaf eşya için bu suçun söz konusu olmayacağı belirtilmelidir. Suçun konusu olarak eşya kelimesi, ekonomik olarak bir değerle ölçülebilen, üzerinde hak sahibi olma yetkisi veren maddi cisimleri ifade eder. 4458 sayılı Gümrük Kanunu ise eşyayı “her türlü madde, ürün ve değer” olarak tanımlamıştır. Fakat suça konu olan eşya ithalat vergilerinden muaf ise bu suç oluşmayacak ve Gümrük Kanununun 239’uncu maddesindeki kabahat söz konusu olacaktır.⁸

2.1.1.1.4. Suçun Manevi Unsuru

Manevi unsur, işlenen fiil ile kişi arasındaki manevi bağı ifade etmektedir. Bu bağ tesis edilmeden, gerçekleşen davranış fiil niteliği taşımaz ve dolayısıyla, bir suçun varlığından söz edilemez.⁹

Gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülke ye eşya sokma suçu açısından ise aranan manevi unsur kasttır. Kanun koyucu bu suçun taksirli halinin cezalandırılacağını düzenlememiştir. Kast, bu suç bakımından eşyanın ithalat vergilerinden muaf olmadığını ve eşyanın bir takım işlemlere tabi tutulabileceğini bilme (öngörme); ancak buna rağmen gümrük işlemlerine tabi tutmadan yurda sokulmasını isteme şeklinde ortaya çıkacaktır. Suçun temel hali bakımından, kastın ortaya konulduğunun anlaşılması açısından Rejim Beyannamesinin verilmesi önemlidir. Çünkü yukarıda da vurgulandığı üzere failin kaçığa konu eşyayı yurda sokma iradesi bu beyannamenin gümrük idaresine sunulması ile ortaya çıkmaktadır.¹⁰

2.1.1.1.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Ceza kanunlarının özel kısmında ve diğer kanunlarda düzenlenen suçlar karşılığında öngörülen cezalar, tek bir kişi tarafından suç tipinin bir kez ihlal edilmesi ve suçun tamamlanmış olması ihtimali göz önüne alınarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, fiilin icrasının tamamlanması yahut fiilin icrası tamamlanmakla beraber neticenin gerçekleşmemesi (teşebbüs); bir suçun birden fazla kişinin katılımıyla işlenmesi (iştirak); bir veya birden fazla fiille aynı suç tipinin birden fazla defa yahut farklı suç tiplerinin ihlal edilmesi (içtima) mümkündür. Bu nedenle, teşebbüs, iştirak ve içtima; suçun özel görünüm biçimlerini

⁸ Cihan Ertem, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa Göre Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2022

⁹ İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi 16. Baskı, 2020

¹⁰ Batuhan Aktaş, Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu Üzerine Bir İnceleme, TBB Dergisi Sayı 121, 2015

oluşturur.¹¹

Ceza hukukunda teşebbüs; “suç tanımında belirlenmiş olan fiilin icrasına elverişli hareketlerle başlanmış olmakla birlikte bu fiile ilişkin icra hareketlerinin tamamlanamaması veya icra hareketleri tamamlanmış olmakla birlikte, suç tipinde ayrı bir unsur olarak belirlenmiş olan hallerde neticenin gerçekleşmemiş bulunmasını” ifade eder.¹²

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nun m.3/f. 21; “Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiiller, teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılır” hükmü ile kaçakçılık suçlarının teşebbüste kalması halinde dahi sanki tamamlanmış gibi cezalandırılacağını öngörmüş ve bu açıdan kaçakçılık suçlarını bir kalkışma suçu olarak düzenlemiştir.

Nitelik olarak bir kişi tarafından işlenebilen bir suçun birden çok kişi tarafından işbirliği içinde işlenmesi halinde suça iştiraktan söz edilmektedir.¹³5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu 4’üncü maddesinin 6’ncı fıkrasında iştirak konusunda özel bir düzenlemeye yer vererek kaçakçılık suçunun işlenmesine kasten göz yuman kamu görevlilerinin de suça iştirak etmiş gibi cezalandırılacağını ifade etmiştir. Buna göre; “Kaçakçılık fiillerini önlemek, izlemek ve araştırmakla görevli olup da bu Kanunda tanımlanan suçların işlenmesine kasten göz yuman kişi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur” Bu düzenleme menfaat temini veyahut başka saiklerle bu suçun işlenmesini görmezden gelen, vazifesini yapmayan görevlilere yönelik getirilmiş bir hükümdür.¹⁴

Gümrük işlemlerine tabi tutmadan ülkeye eşya sokma suçu açısından ise içtima halleri çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Söz konusu suçun aynı suç işleme icrası kapsamında birden fazla kez işlenmesi durumunda TCK m. 43’de yer alan zincirleme suç hükümleri uygulanacak ve tek bir ceza ağırlaştırılarak verilecektir. Örneğin, eşyanın gümrük işlemlerine tabi

¹¹ Neslihan Göktürk, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmüş, Ceza Hukukuna Giriş, Anadolu Üniversitesi Yayını, 1. Baskı,2012

¹² Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Kerim Çakır, Mehmet Emin Alşahin, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara,2020

¹³ Metin Taş, Gümrük Suç ve Kabahatlerinde Pişmanlık: Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. International Journal of Public Finance, 6 (1) , 63-78, 2021

¹⁴ Cihan Ertem, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa Göre Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2022

tutulmadan aynı suç işleme icrası kapsamında yurda farklı zamanlarda sokulmasında söz konusu suç açısından zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır.¹⁵

2.1.1.2. Eşyayı, Aldatıcı İşlem Ve Davranışlarla Gümrük Vergileri Kısım Veya Tamamen Ödenmeksizin Ülkeye Sokma

2.1.1.2.1. Suçun Genel Görünümü

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunun 3. maddesinin 2. fıkrasında ise; fail tarafından eşyanın aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergilerinin kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokulması suçu düzenlenmiştir.

Burada fail; ithal ettiği eşyayı gümrük işlemine tabi tutmakta, fakat aldatıcı işlem ve davranışlara başvurarak, örneğin gerçeğe aykırı beyanda bulunarak veya belge vererek, gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödemedi ithal ettiği eşyayı ülkeye sokmakta veya sokmaya teşebbüs etmektedir.

2.1.1.2.2. Korunan Hukuki Değer

Korunması amaçlanan hukuki değer açısından iki farklı değerlendirme yapılması mümkündür. İlk olarak kanun koyucunun evrakta sahtecilik açısından kamu güvenliğini korumayı amaçladığı söylenebilir. İkinci olarak ta korunan hukuksal yararın devletin egemenlik hakkı olduğunu söyleyebiliriz.

2.1.1.2.3. Suçun Maddi Unsuru

Kanun'un 3. maddenin 2. fıkrasında düzenlenen suçun maddi unsuru; ödenmesi gereken gümrük vergilerini kısmen veya tamamen ödememek amacıyla aldatıcı işlem veya davranışlarla eşya ithal edilmesi hareketi olup, "aldatıcı işlem veya davranışın ithal eşyasına ilişkin gümrük işlemleri sırasında ve idareye karşı yapılması" gerekmektedir. Dolayısıyla; aldatıcı işlem veya davranışın, hem gümrük işlemleri esnasında ve hem de idareye karşı gerçekleştirilmesi hususları birlikte var olmalıdır. Bu sebeple doktrinde Çilesiz, bu suçu "ancak gümrük kapılarında işlenebilecek bir suç" olarak ifade etmektedir. Nitekim uygulamada çoğu zaman bu suçun, ithal edilen eşya hususunda yazılı veya sözlü beyanda bulunulması sırasında gerçekleştiği görülmektedir. Tüm bunların yanı sıra, m.3/2'de geçen "gümrük vergileri kısmen

¹⁵ Batuhan Aktaş, Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu Üzerine Bir İnceleme, TBB Dergisi Sayı 121, 2015

veya tamamen ödenmeksizin” ifadesi doğrultusunda; gümrük vergilerinden muaf olan eşyanın, bu suçun konusu olamayacağı anlaşılmaktadır.¹⁶

2.1.1.2.4. Suçun Manevi Unsuru

Bu suç kasten işlenebilen bir suçtur. Failin kastının gümrük vergilerinin kısmen ya da tamamen ödenmemesi suretiyle yurda mal ithali şeklinde ortaya çıkmış olması gerekmektedir. Ayrıca failin sahte belgeyi kullanmaya yönelik bir kastının bulunması da gerekmektedir. Failin sahte belge kullanmaya yönelik bu kastının ayrıca gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeden mal ithaline de yönelmiş olması gerekmektedir. Burada gümrük vergilerinin kısmen ya da tamamen ödenmemesi yönünde bir kast arandığı için failin bu yönde özel bir kastının varlığı gerekmektedir. Failin belgenin sahte olduğunu bilmemesi durumunda kastının varlığından bahsedilemeyecektir. Belgenin sahte olma ihtimalini bildiği halde bunu araştırmadan, vergilerin bu sayede kısmen ya da tamamen ödenmemesi olasılığını kabullenerek hareket edilmesi halinde olası kast söz konusu olacaktır.¹⁷

2.1.1.2.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Bu suç teşebbüse müsaittir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nun m.3/f. 21’e göre teşebbüste kalması halinde de suç tamamlanmış sayılacaktır.

Suça her türlü iştirakin mümkün olduğunu söyleyebiliriz. Ancak iştirakin varlığından bahsedebilmek için iştirak iradesinin de var olması gerekmektedir.

Bunun için fail sahte belge kullanmışsa, “İçtima” başlıklı Türk Ceza Kanunu m.212’ye göre sahte resmi veya özel belgeden dolayı ayrıca sorumlu tutulacaktır.

2.1.1.3. Transit Rejimi Çerçevesinde Taşınan Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyayı, Rejim Hükümlerine Aykırı Olarak Gümrük Bölgesinde Bırakma

2.1.1.3.1. Suçun Genel Görünümü

İthalat kaçakçılığı suçlarının üçüncü hali, transit rejimine tabi eşyayı gümrük bölgesine bırakma suçudur. Transit rejimi, ithalat vergileri ve ticaret politikası önlemlerine tabi

¹⁶ Ersan Şen, Gümrük Muafiyeti ile Ülkeye Sokulan Eşyanın Ticareti, <https://sen.av.tr/tr/makale/gumrukmuafiyeti-ile-ulkeye-sokulan-esyanin-ticareti> , Erişim Tarihi: 22.04.2022

¹⁷ Ersan Öz, Ali Erim, Tüm Yönleri ile Gümrük Kaçakçılığı Suçlarında İştirak, Gümrük & Ticaret Dergisi, Sayı:8 Yıl:2016

tutulmayan serbest dolaşıma girmemiş veya ihracatla ilgili gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın, gümrük gözetimi altında Türkiye Gümrük Bölgesi içindeki bir noktadan diğerine taşınmasına uygulanır (Gümrük Kanunu md. 84/1). Transit rejim çerçevesinde taşınan bir eşya gümrük bölgesine bırakıldığında serbest dolaşıma girmiş olur. Başkaca hiçbir işlem yapılmadan eşyanın gümrük bölgesine bırakılmış olması suçun tamamlanması için yeterlidir. 5607 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında; Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişi, 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

2.1.1.3.2. Korunan Hukuki Değer

Diğer kaçakçılık fiillerinin cezalandırıldığı suçlarda da olduğu gibi korunmak istenen yarar devletin egemenliğidir. Buna hanel getirecek durumları bertaraf etmek maksadıyla, işlenen bu hareket dolayısıyla Kanunda cezalandırmaya gidilmiştir.

Bu suçun düzenlenmesiyle serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın güvenli şekilde taşınmasıyla ayniyetine uygun olarak gümrük işleminin yapılacağı bir gümrük idaresine ulaşmasını veya Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkması sağlanmak istenmektedir.

2.1.1.3.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun maddi unsurunu oluşturan hareket söz konusu rejime aykırı davranılmasıdır. Ancak rejime aykırı davranılmasına rağmen, eşyanın gümrük bölgesinde bırakılmayarak yurtdışına çıkarılmasında bu suç oluşmayacaktır. Öte yandan serbest dolaşım da bulunan eşyanın da gümrük bölgesinde bırakılması durumunda bu suç oluşmayacaktır.

Ayrıca; Yargıtay'ın eşyanın tamamen bırakılması dışında, eksik götürülmesi durumunda söz konusu suçun gerçekleştirildiğine ilişkin kararı bulunmaktadır.¹⁸

2.1.1.3.4. Suçun Manevi Unsuru

5607 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen suç; kasten işlenen suçlardandır. Burada genel bir kastın olması yeterlidir. Özel kast aranmaz.

¹⁸ Yargıtay, 7. Ceza Dairesi, 27.05.2004, 20769/7565 Sayılı Kararı

2.1.1.3.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Teşebbüs aşamasında kalan suç tamamlanmış gibi sayılacağı için, failin elinde olmayan sebeplerle suçu tamamlayamaması durumunda teşebbüs nedeniyle cezada bir indirimle gidilemeyecektir. Yargıtay'ın bir kararında; Eşyanın transit rejim hükümlerine aykırı şekilde yurt içinde bırakıldığı sabit olan araçtaki eşyanın boşaltılması için icrai hareketlerine başlanmasında suçun oluştuğuna ve tamamlandığına karar vermiştir.¹⁹

Mezkur suçun işlenmesi halinde eylemi gerçekleştirene bağlı olarak müşterek fail, azmettiren veya yardım eden olarak iştirak hükümleri uygulanabilecektir.

Mezkur suçun işlenmesinde fail sahte belge kullanmışsa, “İçtima” başlıklı Türk Ceza Kanunu m.212’ye göre sahte resmi veya özel belgeden dolayı ayrıca sorumlu tutulacaktır.

2.1.1.4. Belli Bir Amaç İçin Kullanılmak Veya İşlenmek Üzere Ülkeye Geçici İthalat Ve Dâhilde İşleme Rejimi Çerçevesinde Getirilen Eşyayı, Hile İle Yurt Dışına Çıkarmış Gibi İşlem Yapma Suçu

2.1.1.4.1. Suçun Genel Görünümü

5607 Sayılı Kanun’unda belli bir amaç için kullanılmak üzere ülkeye geçici ithalat ve dâhile işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hükmü yer almaktadır.

Suçun konusunu oluşturan eşya belli bir amaçla kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dâhilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen bir eşya olarak karsımıza çıkmaktadır.

2.1.1.4.2. Korunan Hukuki Değer

Burada da ikili bir ayırım yapılması mümkündür. İlk olarak belgede sahtecilik fiilini ele aldığımızda kamu güveninin korunmak istenildiği ifade edilebilir. İkinci olarak ta madde de belirtilen gümrük rejimlerine aykırı davranıştan bahsedildiğinden devletin egemenliğinin korunmasının amaçlandığı ifade etmekte herhangi bir sakınca olmayacaktır.

¹⁹ Saniye Kılınçarslan, Türk ve Kıbrıs Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşe, 2013

2.1.1.4.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun maddi unsurunu oluşturan hareket eşyanın sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi yapılmasıdır. Ancak burada söz konusu olan eşyanın belli bir amaç için kullanılmak veya islenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dâhilde isleme rejimi çerçevesinde getirilmiş olması gerekmektedir.

2.1.1.4.4. Suçun Manevi Unsusu

Söz konusu suç kasten işlenebilen bir suç niteliği taşımaktadır. Failin kastının eşyanın belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere geçici ithalat ve dâhilde isleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, sahte belge ile yurt dışına çıkarmış gibi yapmayı kapsamaması gerekmektedir. Bunlardan herhangi birisi açısından failin kastının bulunmaması durumunda suçun oluştuğundan bahsedilmesi mümkün değildir.

2.1.1.4.5. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Bu suç teşebbüse müsaittir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun m.3/f. 21'e göre teşebbüste kalması halinde de suç tamamlanmış sayılacaktır.

Suça her türlü iştirakin mümkün olduğunu söyleyebiliriz. Ancak iştirakin varlığından bahsedebilmek için iştirak iradesinin de var olması gerekmektedir. Suç üzerinde hâkimiyet kuran kişileri müşterek fail olarak nitelendirebiliriz.

Bunun yanında sahte belgeyi hazırlayan kişinin olay üzerindeki hâkimiyetinin de müşterek fail olarak sorumluluğunun belirlenmesi için tespit edilmesi gerekmektedir. Burada dolaylı faillik de söz konusu olabilecektir. Özellikle kendisine cebir veya tehdit uygulanarak bu suçu işlemesi sağlanan kişiye cebir veya tehdidi uygulayan kişi dolaylı fail olarak sorumlu tutulacaktır. Geçici ithalat veya dâhilde isleme rejimi kapsamında ülkeye getirdiği eşyaları sahte belge ile yurt içinde bırakılması yönünde failde fikir oluşturan kişinin sorumluluğu ise azmettiren olarak belirlenecektir.²⁰

²⁰ Ersan Öz, Ali Erim, Tüm Yönleri ile Gümrük Kaçakçılığı Suçlarında İştirak, Gümrük & Ticaret Dergisi, Sayı:8 Yıl:2016

2.1.1.5. Birinci İlâ Dördüncü Fıkralarda Tanımlanan Fiillerin İşlenmesine İştirak Etmeksizin, Bunların Konusunu Oluşturan Eşyayı, Bu Özelliğini Bilerek Ve Ticarî

Amaçla Satın Almak, Satışa Arz Etmek, Satmak, Taşımak Veya Saklamak

2.1.1.5.1. Suçun Genel Görünümü

5607 Sayılı Kanunda düzenliği şekli ile birinci ilâ dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticarî amaçla satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Kullanmak amacıyla deyiminden bahsedilmediğine göre kullanmak amacıyla satın alan kişi için suç olduğu söylenemeyecektir.

2.1.1.5.2. Korunan Hukuki Değer

Söz konusu fıkra ile devletin egemenliğinin korunmasının amaçlandığını ifade edebiliriz.

2.1.1.5.3. Suçun Maddi Unsuru

Bazı suçların kanuni tanımlarında suçun icrasının birden fazla alternatif hareketle gerçekleşebileceği belirtilmektedir. Suçun tamamlanması için seçimlik hareketlerden herhangi birinin gerçekleşmesi yeterlidir. Seçimlik hareketlerden birkaçının veya hepsinin gerçekleşmesi halinde dahi suç bir defa işlenmiş kabul edilmektedir. Bu hareketlerden birkaçının veya hepsinin gerçekleştirmiş olması dolayısıyla suçun birden fazla işlenmiş olduğu ileri sürülemeyecektir.²¹

Maddede belirtildiği şekliyle; satın alma, satışa arz etme, satma ve taşıma fiillerinin ticari amaçla olması şeklinde suçun işleneceği kabul edilmektedir. Kanun maddesinde seçimlik hareketli bir suç söz konusu olduğu için, sayılanlardan birinin yapılması suç işlenmiş sayılması için yeterli olacaktır.

2.1.1.5.4. Suçun Manevi Unsuru

Diğer kaçakçılık fiillerinde olduğu gibi söz konusu suçun işlenmesinde genel kast yeterli değildir. Burada özel kastın da bulunması gerekir. Ticari maksatla sayılan kaçakçılık fiilleri

²¹ İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi 16. Baskı, 2020

işlendiği takdirde suç oluşacaktır. Ayrıca madde de bilmesi ibaresi de bulunması sebebiyle söz konusu suçun olası kastla işlenmesi de söz konusu değildir.

2.1.1.5.5. Suçun Özel Görünümü

Bu suç teşebbüse müsaittir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun m.3/f. 21'e göre teşebbüste kalması halinde de suç tamamlanmış sayılacaktır.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3/5. maddesinde kaçakçılık fiillerine iştirak etmemiş olma şartını aradığına göre bu fiillere iştirak etmiş kişilerin bu fıkra kapsamında cezalandırılmaları söz konusu olmayacaktır. Suçun, satma ve satın alma fiilleri açısından çok failli suç niteliği taşıdığını söyleyebiliriz. Fıkroda belirtilen suçun işlenmesinde bir başkasının araç olarak kullanılması durumunda dolaylı faillik söz konusu olacaktır. Bunun dışında asli faile cebir, tehdit uygulanarak suçun gerçekleştirilmesi durumunda da dolaylı faillik söz konusu olabilecektir. Azmettirme şeklinde de fiile iştirak etmek de mümkün olacaktır.²²

2.1.1.6. Özel Kanunları Gereğince Gümrük Vergilerinden Kısmen Veya Tamamen Muaf Olarak İthal Edilen Eşyayı, İthal Amacı Dışında Başka Bir Kullanıma Tahsis Eden, Satma Veya Devretme Ya Da Bu Özelliğini Bilerek Satın Alma Veya Kabul Etme Suçu

2.1.1.6.1. Suçun Genel Görünümü

Kaçakçılık suçunun bu şeklinin unsurlarının oluşabilmesi için, eşyanın belli bir işte kullanılması için ithaline izin verilmiş olması ve kısmen ya da tamamen vergiden muaf olarak ithal edilmiş olması gerekir. İthal edilen eşya belirlenen amaç dışında kullanıldığında suç meydana gelir. Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

2.1.1.6.2. Korunan Hukuki Değer

Kanun koyucunun amacı ekonomik açıdan desteklenmesi gereken bir kısım faaliyetlere konu eşyanın vergiden muaf hale getirilmesi olduğundan, amacına aykırı olarak başka bir

²² Ersan Öz, Ali Erim, Tüm Yönleri ile Gümrük Kaçakçılığı Suçlarında İştirak, Gümrük & Ticaret Dergisi, Sayı:8 Yıl:2016

kullanıma tabi tutulan eşya dolayısıyla hem ekonomik işleyiş hem de devletin egemenlik yetkisinin zedeleneceği açıktır.

2.1.1.6.3. Suçun Maddi Unsuru

Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyanın amaca aykırı kullanımı, bedelli veya bedelsiz kiralanması, bağışı, muvazaalı icraya takibine konu edilmesi, zilyetliği geçmemiş olsa dahi satın alınması suçun konusunu oluşturacaktır.²³

2.1.1.6.4. Suçun Manevi Unsuru

Bu suç tipinde özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis etme, satma veya devretme ya da bu özelliğini bilerek satın alma veya kabul etme” suçu genel kastla işlenebilecek ve taksirli hali cezalandırılmayan bir suçtur. Suç konusu eşyayı satın alan kişinin eşyanın gümrük vergilerinden şarta bağlı olarak muaf tutulduğunu bilmesi gerekmektedir.²⁴

2.1.1.6.5. Suçun Özel Görünümü

5607 sayılı kanunun “Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiiller, teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile, tamamlanmış gibi cezalandırılır.” hükmü gereğince teşebbüs aşamasında kalan fiiller tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.

Suçun seçimlik hareketlerini ayrı ayrı işleyen farklı kişiler açısından doğrudan faillik söz konusu olurken ortak bir kararla fiilleri icra eden kişiler açısından müşterek faillik söz konusu olur.²⁵

2.1.1.7. İthal Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı Ülkeye Sokma Suçu

2.1.1.7.1. Suçun Genel Görünümü

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu madde 3/7’de, ithali kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İthal yasak

²³ Murat Aydın, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları, Adalet Yayınevi, Ankara. 2012

²⁴ Yargıtay 7. Ceza Dairesi, 2003/9151, 2004/4155 Sayılı Kararı

²⁵ Doğan Soyaslan, Ceza Muhakemesi Hukuku, 8. Bası, Yetkin Yayınları Ankara, 2020

eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi aynı ceza ile cezalandırılır hükmü mevcuttur. Bu kanunda özel olarak sayılan tütün mamulleri, etil alkol, metanol ve alkollü içeceklerin ambalajlarına kamu kurumlarınca uygulanan bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretlerin taklitlerini ülkeye sokma fiili halinde ise madde 3/16.hükmü uygulanacaktır.

2.1.1.7.2. Korunan Hukuki Değer

Toplum sağlığı, devletin güvenliği ve benzeri birçok nedenden dolayı bir malın ithalatının yasaklanması söz konusu olabilir. Devletlerin temel amacı vatandaşların güvenliğini sağlamak ve ekonomik çıkarlarını korumaktadır. Dolayısıyla bu suçla korunan hukuki değeri sosyal ve ekonomik düzen, toplum sağlığı ve diğer suçlarda da olduğu gibi devletin egemenliği olarak sıralayabiliriz.

2.1.1.7.3. Suçun Maddi Unsuru

Suçun konusu ithali kanun gereği yasak olan eşya olduğundan; suçun oluşabilmesi için bahse konu eşyanın uluslararası antlaşmalarla veya kanunlarla ithalinin yasaklanmış olması gerekmektedir. Kanun maddesinde seçimlik hareketli bir suç söz konusu olduğu için, ilgili bentte sayılanlardan birinin gerçekleştirilmesi suç işlenmiş sayılması için yeterli olacaktır.

2.1.1.7.4. Suçun Manevi Unsuru

İthali yasak olan eşyayı ülkeye sokma suçunda failin kastı aranır. 7'nci fıkranın ilk cümlesinin olası kast ve doğrudan kastla işlenebileceği ancak ikinci cümlesine göre satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişilerin doğrudan kast taşıması gerekir.²⁶

Failin suçu işlerken ticari bir kaygı ile hareket etmesi gerekmez. Eşyanın ithalinin yasak olduğunu bilmesi ve ithal, satma, satın alma, saklama, satışa arz etme, taşıma gibi fiilleri isteyerek icra etmesi gerekir.²⁷

2.1.1.7.5. Suçun Özel Görünümü

İthali Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı Ülkeye Sokma Suçunda teşebbüs hükümleri uygulanabilecektir. 5607 sayılı kanundaki özel hüküm gereği suça teşebbüs halinde suç

²⁶ Murat Aydın, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları, Adalet Yayınevi, Ankara. 2012

²⁷ Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2016/2302, E. , 2020/14077 Sayılı Kararı

tamamlanmış sayılacağından eşya taşıma aşamasında yakalansa da suç tamamlanmış sayılacaktır.

Ancak; yasak olan eşyanın ülkeye sokulması, satılması, satışa arz edilmesi noktasında icra hareketlerine girişmemiş kişinin durumu teşebbüs olarak değerlendirilemeyecektir.²⁸

2.1.2. İhracat Kaçakçılığı Suçları

2.1.2.1. İhracı Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı Ülkeden Çıkarma Suçu

2.1.2.1.1. Suçun Genel Görünümü

5607 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin 8'inci fıkrası "İhracı kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeden çıkaran kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır." şeklindedir.

2.1.2.1.2. Korunan Hukuki Değer

Ülke içinde üretilen ürünlerin yurtdışına ihraç edilmesi birçok nedenden dolayı yasaklanabilir. Bunları kültür varlıklarının korunması, ekonomik düzenin sağlanması vb olarak sıralayabiliriz. Söz konusu madde ile korunmak istenen hukuki değeri ekonomik düzenin sağlanması ve ülkenin egemenliği olarak belirtebiliriz.

2.1.2.1.3. Suçun Maddi Unsuru

Kanunda yer alan suç tanımlarında bazen tek bir fiile yer verilir. Filin tekliği veya çokluğunu, doğal anlamda değil, hukuki anlamda anlamak gerekir.²⁹ "Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu" tek hareketli bir suç olup ihracı kanun gereği yasak olan eşyanın herhangi bir yolla ülkeden çıkarılması durumunda suç işlenmiş sayılacaktır.

2.1.2.1.4. Suçun Manevi Unsuru

Mezkûr suç açısından manevi unsur ihracı yasaklanmış olan malın bilerek ve istenerek yurtdışına çıkarılması ile oluşur. Dolayısıyla suç genel kastla işlenebilir. Eşyanın yasak olup

²⁸ Yargıtay 7. Ceza Dairesi 03.11.2016 T. 2014/29100 E. 2016/10632 Sayılı Kararı

²⁹ İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi 16. Baskı, 2020

olmadığı noktasında failin bilgisinin olup olmadığı Türk Ceza Kanununun 30. maddesine göre hata kapsamında değerlendirilecektir. Ancak suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir.³⁰

2.1.2.1.5. Suçun Özel Görünümü

Fail Gümrük idaresine tescil ettirdiği ve onay aşamasından geçmiş gümrük beyannamesi olmuş olsa dahi, henüz gümrük idaresince muayene işlemine başlanmadan ve idarece ortaya çıkarılmadan önce kendi isteğiyle ihracatı vazgeçtiğini beyan eder ise bu durumda gönüllü vazgeçmeden bahsedebiliriz. İhracı yasak eşya gümrük idaresinin muayene ve kontrolünde yakalandığında ise suça teşebbüs edilmiş sayılır.³¹

İhracı kanun gereği yasak bir eşyayı ihraç etmek daha ağır bir suç oluşturabilir. Bu durumda, bu fıkranın açık ifadesi karşısında, failin ağır bir suçtan ötürü cezalandırılması gerekir. Yani kanun gereği yasak eşyanın ihracı hali bir başka kanunda suç olarak düzenlenmiş ve daha ağır bir cezayı gerektiriyor ise fail daha ağır cezayı gerektiren kanun gereğince cezalandırılacaktır.³²³³

2.1.2.2. İhracat Gerçekleşmediği Halde Gerçekleşmiş Gibi Göstermek Ya da Gerçekleştirilen İhracata Konu Malın Cins, Miktar, Evsaf veya Fiyatını Değişik Göstererek İlgili Kanun Hükümlerine Göre Teşvik, Sübvansiyon veya Parasal

İadelerden Yararlanmak Suretiyle Haksız Çıkar Sağlamak

2.1.2.2.1. Suçun Genel Görünümü

5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3/9. maddesi; *“İlgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi gösteren ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösteren kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Beyanname ve eki belgelerde gösterilen ile gerçekte ihraç edilen eşya arasında yüzde onu aşmayan bir fark bulunması halinde, sadece 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır”* şeklindedir.

³⁰ Selçuk Bütün, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2008

³¹ Kılıç Kaptan, Açıklamalı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Dsmat Matbaacılık, Ankara 2007

³² Selçuk Bütün, 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 33

Evrak sahteciliği bu suçun vazgeçilmez bir unsurudur. O kadar ki, evrak sahteciliği olmaksızın, bu tür bir kaçakçılık suçunun işlenmesi mümkün değildir.³⁴

2.1.2.2.2.Korunan Hukuki Değer

Söz konusu madde ile korunmak istenen hukuki değeri ekonomik düzenin sağlanması ve ülkenin egemenliği olarak belirtebiliriz.

2.1.2.2.3.Suçun Maddi Unsuru

Suçun maddi unsuru ilgili kanun hükmüne göre ihracı gerçekleştirmediği halde gerçekleşmiş gibi göstermek veya yanıltıcı beyanlar ile öngörülen teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden faydalanmaktır.

Mezkur suç belgelerle işlenebileceğinden, failin bir olayda ihracat gerçekleşmediği halde, gerçekleşmiş gibi göstermek için evrak sahteciliği yaptığı tespit edildiğinde Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na göre ayrıca evrak sahteciliğinde de cezalandırılması gerekmektedir.

2.1.2.2.4. Suçun Manevi Unsuru

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3/14 maddesinde düzenlenen gümrük kaçakçılığı suçu ancak kasten işlenebilir.

İhraç edilmeyen eşyanın ihraç edilmiş gibi gösterilmesi veya yapılan beyanlara aykırı olarak eşya ihraç edilmesi aşamalarında failin kastinin bu suç açısından henüz belirginlik kazanmadığı söylenebilir. Ancak bu belgeler herhangi bir kurula ibraz edilerek söz konusu haksız sübvansiyon ve iadelerin alınmaya çalışılması durumuna kast unsurunun varlığı çok daha güçlü bir şekilde ortaya çıkmaktadır.³⁵

2.1.2.2.5. Suçun Özel Görünümü

Mezkur suç her türlü iştirak söz konusu olabilmektedir. Dolayısıyla suçu işleyenler müşterek fail olarak cezalandırılacaklardır.

³⁴ Erdener Yurtcan, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi, 6. Basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019

³⁵ İsa Polat, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Uyarınca İhracat Kaçakçılığı Suçları ve Kabahatleri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nun m.3/f. 21; hükmü gereğince kaçakçılık suçlarının teşebbüste kalması halinde dahi sanki tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

3.1. Sonuç ve Değerlendirme

Kaçakçılık suçları, devletlerin egemenlik yetkisinin ihlal edildiği ve kayıtdışılık sonucu vergi kaybına yol açan ve suç örgütlerinin önemli bir gelir kaynağı, tüm bu nedenlerle devletlerin mücadelede zorlandığı ekonomik işleyişi bozan suçlardır.

5607 sayılı KMK 3’üncü maddesinde her bir suç için farklı ceza sürelerine yer verilmiştir. Bu suçlarda korunan hukuki menfaat aynı olmasına rağmen, hapis cezalarında farklılıklar öngörülmesinin bir açıklaması bulunmamaktadır. Ayrıca, cezalar arttırılarak ithalat kaçakçılığı fiilinin işlenme oranının düşürülmesi mümkün olmayıp, etkin gümrük denetimi yapıldığı takdirde suç oranları düşürülebilecektir.

İthalat kaçakçılığı suçlarında kanunilik ilkesi açısından da bazı eleştirilerde bulunmak mümkündür. KMK’nın 3/3’üncü maddesinde yer alan transit rejimi kapsamında, taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakma suçunda yer alan ‘rejim hükümlerine aykırılık’ ifadesinden ne anlaşılabileceği, idarenin düzenleyici işlemleri ile belirlenmektedir. Ancak idarenin düzenleyici işlemleri ile suç ve ceza yaratılması mümkün değildir.

Kaçakçılık suçlarının konusu, KMK’nın 3’üncü maddesinde düzenlenmiş olan suç konusu eşyadır. Ancak 4926 Sayılı Kanun’a göre eşyanın tanımı, “her türlü madde, ürün ve değeri” şeklinde yapılmış olsa da, 5607 sayılı KMK’da eşyanın tanımı yapılmamıştır. Bu tanımın yapılmaması, kanunun uygulama alanının belirlenmesinde zorluğa yol açmaktadır.

KAYNAKÇA
KİTAPLAR

Artuk, Mehmet Emin, Gökçen, Ahmet, Çakır, Kerim, Alşahin, Mehmet Emin:	Ceza Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara,2020
Aydın, Murat:	5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları, Adalet Yayınevi, Ankara. 2012
Ekemtar, Fazlı:	Fazlı Emektar, Dış Ticaret ve Kambiyo Mevzuatı, İdem Kitap Yayıncılık, 6. Baskı, 2022
Göktürk, Neslihan, Özgenç, İzzet, Üzülmez, İlhan:	Neslihan Göktürk, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmez, Ceza Hukukuna Giriş, Anadolu Üniversitesi Yayını, 1. Baskı,2012
Kaptan, Kılıç:	Açıklamalı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Dsmat Matbaacılık, Ankara 2007
Özgenç, İzzet:	Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi 16. Baskı, 2020
Soyaslan, Doğan:	Ceza Muhakemesi Hukuku, 8. Bası, Yetkin Yayınları Ankara, 2020
Ünver, Yener:	Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Ankara, 2003
Yurtcan, Erdener:	Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Şerhi, 6. Basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019

İNTERNET KAYNAKLARI

Doğan, Baran:	Kaçakçılık suçu ve Gümrük Kaçakçılığı Suçları Cezası, https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/kacakcilik-sucu-vegumruk-kacakciligi-suclari-cezasi.html , Erişim Tarihi: 21.04.2022
Şen, Ersan:	Gümrük Muafiyeti ile Ülkeye Sokulan Eşyanın Ticareti, https://sen.av.tr/tr/makale/gumruk-muafiyeti-ile-ulkeye-sokulanesyanin-ticareti , Erişim Tarihi: 22.04.2022

TEZLER

Bütün, Selçuk:	5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2008
Ertem, Cihan:	5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa Göre Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020

Kılınçarslan, Saniye:	Türk ve Kıbrıs Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşe, 2013
Polat, İsa:	607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Uyarınca İhracat Kaçakçılığı Suçları ve Kabahatleri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009
Şentürk, Candide:	Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda Yer Alan İthalat Kaçakçılığı Suçları, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Programı Doktora Tezi, İzmir, 2016

SÜRELİ YAYINLAR

Aktaş, Batuhan	Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu Üzerine Bir İnceleme, TBB Dergisi, Sayı 121, 2015
Öz, Ersan, Erim, Ali:	Tüm Yönleri ile Gümrük Kaçakçılığı Suçlarında İştirak, Gümrük & Ticaret Dergisi, Sayı:8 Yıl:2016
Taş, Metin	Gümrük Suç ve Kabahatlerinde Pişmanlık: Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. International Journal of Public Finance, 6 (1) , 63-78, 2021